

ŠTIPENDIRANJE JE KADROVANJE — OBOJE PA ŠKRIPLJE

(nadaljevanje s 1. strani)

štipendije 6 milijonov dinarjev. Od te vsote je bilo izplačano študentom v občini ok. 1,5 milijona dinarjev, medtem ko smo 4,5 milijonov v skladu z določili družbenega dogovora združevali za solidarnostno štipendiranje upravičencev iz drugih občin.

Po teh podatkih bi torej lahko ugotovili, da problemov ne bi smelo biti. Pa vendar so. Kje in kakšni?

Prvi problem nedvomno izhaja iz planskih dokumentov OZD, kjer je kadrovska funkcija in potreba po delavcih prav gotovo najšibkejša točka. Na prste lahko preštejemo TOZD, ki so v svojih srednjeročnih razvojnih programih zapisale tudi to, kako bodo pridobili za razvoj potrebne delavce. To je tudi razlog, da v občini ni enotnega pregleda potreb po delavcih posameznih poklicev. Ker pa tega ni, skupna komisija podpisnikov samoupravnega sporazuma o štipendiranju ne more izdelati seznama prednostnih poklicev. S tem pa že trčimo ob realnost republiške prioritete poklicev in ob dvojni cenzus, veljaven za študente, ki se usposabljaajo za prioritete in druge poklice.

Podpisniki samoupravnega sporazuma bi morali o razpisanih in podeljenih kadrovskih štipendijah stalno obveščati skupno komisijo podpisnikov. Pa vendar tega nihče ne počne. Zato nam v občini manjka tudi podatek o številu in višini podeljenih kadrovskih štipendij.

Tudi pozivi in ponudbe izvršnega odbora podpisnikov samoupravnega sporazuma, s katerimi so OZD obveščali o prejemnikih štipendij iz združenih sredstev, z namenom, da jih prevzamejo OZD, tam niso našli na kakršenkoli odziv.

A tudi na drugi strani, pri študentih, stvari niso povsem čiste in urejene.

Študenti namreč niso pripravljeni zamenjati štipendije iz združenih sredstev za kadrovske štipendije. Vzrok je v tem, da kadrovska štipendija za nekaj let po končanem študiju študenta veče na delo v tej OZD. To pa večini študentov ni preveč všeč.

Člani predsedstva OK SZDL in sveta zveze sindikatov so opozorili tudi na neložnost v praksi, da se namreč študentu, ki je s štipendijo

iz združenih sredstev končal npr. srednjo šolo, dodeljuje taka štipendija tudi za študij na višji ali visoki šoli. Menili so, da je tak študent s pomočjo družbene štipendije prišel do osnovnega poklica in si zagotovil socialno varnost. Če želi študij še nadaljevati, naj se prijavi na razpis za kadrovske štipendije. Prav tako so menili, da bi morala študentu, ki odkloni kadrovske štipendije, ugasniti pravica do prejemanja štipendije iz združenih sredstev.

Da bi bile vse te in druge napake in nedoslednosti čimprej odpravljene, so družbenopolitične organizacije sprejele vrsto konkretnih sklepov. Naj navedemo le nekatere:

— občinska konferenca ZSMS mora bolj kot doslej spremljati problematiko štipendiranja v občini, sodelovati pri konkretnem odločanju o podeljevanju štipendij iz združenih sredstev, ter bolj kot doslej vključevati študente v delo svoje organizacije, zlasti v krajevnih skupnostih. V ta namen bosta konferenca mladih in izobraževanju in konferenca mladih delavcev ustanovili aktiv študentov;

— osnovne organizacije sindikata in ZSMS v TOZD morajo od kadrovske službe v vsaki TOZD zahtevati poročilo o izvajanju kadrovske politike, znotraj tega pa posebno štipendiranja, zlasti o razpisih in podeljevanju kadrovskih štipendij;

— skupna komisija podpisnikov samoupravnega sporazuma in njen izvršni odbor naj še nadalje pozorno spremljata izvajanje sporazuma in o njem obveščata delovne ljudi in občane ter pripravita predloge za morebitne spremembe in dopolnitve družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma o štipendiranju;

— Socialistična zveza in sindikat pozivata vse podpisnike, da — zavedajoč se pomena celotnega sistema izobraževanja, kamor sodi tudi štipendiranje — sprejete samoupravne sporazume tudi dosledno izpolnjujejo.

Ob koncu še nekaj besed o objavljanju »uradnih« podatkov.

V časopisih smo večkrat zapored prebrali, da podatkov o študentih za občine Ljubljana Moste-Polje ni. Take informacije je dajala strokovna služba skupnosti za zaposlovanje Ljubljana tudi komiteju MK ZKS Ljubljana, vendar podatki niso točni. Res pa je, da strokovne službe (le-ta je v razliko od drugih občin v Ljubljani organizirana pri kadrovske službi skupščine občine) nihče ni zaprosil za potrebne podatke. To pa pomeni nepopolno in neobjektivno obveščanje delovnih ljudi in občanov ter gotovo ne prispeva k boljšemu reševanju že tudi sicer zapletene problematike.

ERNEST JAZBINŠEK

ZAUSTAVIMO UPADANJE KMEČKEGA PREBIVALSTVA V OBČINI

Naš srednjeročni družbeni načrt uvršča kmetijstvo med prioritete panoge, saj postaja proizvodnja hrane ne samo v jugoslovanskem, ampak tudi v svetovnem merilu strateški problem. Pri preskrbi prebivalstva Ljubljane s hrano sodeluje tudi kmetijstvo naše občine, saj iz ožjega ljubljanskega okoliša krijemo celotne potrebe ljubljanskega prebivalstva po jajcih, konzumnem mleku in mesu ter več kot polovico potreb po vrtninah in zelenjavi. Območje občine ima ugodne naravne možnosti za živinorejo, pridelovanje krme, vrtnin in zelenjave, v hribovitih predelih pa še za gojenje sadja in jagodičevja.

Po anketi iz leta 1975 in po statističnih podatkih iz leta 1971 je razvidno, da je na območju občine 4,5% kmečkega prebivalstva. Proces deagrarnizacije, urbanizacije in migracije kmečkega prebivalstva je šel v naši občini v povprečju hitreje kot v drugih občinah Slovenije, saj smo imeli pred dobrimi 20 leti še 13,3% kmečkega prebivalstva. Če hočemo, da bo zemlja obdelana — posebno v hribovitih predelih občine — se število kmečkega prebivalstva ne bi smelo več zmanjševati.

Skupina površina občine je 15.236 ha; od tega je obdelovalne zemlje 4.727 ha, vseh kmetijskih zemljišč pa 5.384 ha. Gozdov je 8.160 ha, nerodovitnih površin pa 1.692 ha. Gozdne površine se iz leta v leto povečujejo na račun kmetijskih zemljišč in so se v zadnjih 15 letih povečale za 589 ha, s tem da so gozdovi zarasli travnike in pašnike v hribovitih predelih. Nerodovita zemljišča so se v primerjavi z letom 1965 povečale za 380 ha. Letno izgubimo v občini na račun urbanizacije 38 ha obdelovalne zemlje, in to pretežno v ravninskem predelu, kjer so najboljša kmetijska zemljišča. Na območju občine ima družbeni sektor 536 ha kmetijskih zemljišč, in sicer Ljubljanske mlekarne TOZD Posestvo 120 ha, Emona Ljubljana TOZD Poljedelstvo — Govedoreja 395 ha, Komunalno podjetje Ljubljana TOZD Rast 14 ha in Kmetijski zavod Ljubljana 6 ha. Ljubljanske mlekarne imajo v svoji obdelavi le intenzivni sadni nasad v Senožetih, Emona Ljubljana pa vzreja in obratu Zadobrava ok. 400 plemenstih telic za svoje mlečne farme. Preostala zemljišča so dana v najem kmetom — kooperantom. Kmetijsko zemljišče, ki ga imata Rast in Kmetijski zavod Ljubljana, pa je intenzivno izkoriščeno. Vseh zasebnih kmetij na območju občine z nad 1 ha

zemlje je 1.000, če upoštevamo tudi gozdove. Od tega je 460 kmetij, katerih lastniki se preživljajo izključno s kmetijstvom, ter so kmetijsko zavarovani.

Zasebni sektor ima 4.807 ha kmetijskih zemljišč. Iz popisa kmetij v občini v letu 1975 vidimo, da je največje število kmetij na območju KS Besnica, najmanj pa v KS Štepanjsko naselje. Zmanjšanje kmečkega prebivalstva zaradi urbanizacije je najbolj očitno v Štepanji vasi, Mostah, Polju in Zalugu. Na kmetijah živi 2.332 tako imenovanih »či-

stih« kmetov, poleg njih pa še 633 članov kmečkih družin, ki so v raznih službah in delajo v prostem času na kmetijah.

Leta 1969 je skupščina občine sprejela program pospeševanja kmetijstva in prav od tega leta lahko govorimo o bistvenih premikih oziroma izboljšanju razmer v zasebnem kmetijstvu. Formiran je bil sklad za pospeševanje kmetijstva, ko zagotavlja družbeno materialno pomoč za napredek problematike kompleksno. Začel je široko akcijo izobraževanja kmetov predvsem v hribovitih predelih občine in ga je vsa leta do danes tudi financiral. Tako je bilo v sedmih letih 146 strokovnih predavanj, ki se jih je udeležilo 2.860 kmetov. Za kmečke žene in dekleta je sklad organiziral sedem kuharskih tečajev, štiri krojnišviljske tečaje in tri tečaje iz ravnarstva s gospodinjstvi stroji. Teh tečajev se je udeležilo 220 žena in deklet.

Za kmete, ki imajo traktorje in drugo kmetijsko mehanizacijo, je bilo organiziranih 18 dvodnevni tečajev o uporabi kmetijskih strojev, ki jih je obiskovalo 320 udeležencev. Organizirani so bili tudi trije tečaji za traktorske izpite. Udeležilo se jih je 106 kmetov, od teh jih je 89 uspešno opravilo traktorski izpit. V letu 1976 je bilo organizirano tekmovanje traktoristov, ki se ga je udeležilo 30 tekmovalcev iz naše občine. Da bi se naši kmetje bolje spoznali s sodobno tehnologijo, je bilo organiziranih 16 strokovnih ekskurzij, in sicer v sodelovanju s kmetijskimi odbori pri krajevnih skupnostih. Ekskurzij se je udeležilo 590 kmetov.

Sklad je organiziral tudi tri razstave jagod, da bi pospešili gojenje vrtnin jagod na hribovitih območjih. V okviru TOZD Kooperacija — Ljubljanske mlekarne je bila formirana pospeševalna služba, ki jo opravlja agrom. Sklad sofinancira delo te službe s 50% OD pospeševalca. Pospeševalna služba je vključena v uresničevanje programa sklada oziroma odbora za kmetijstvo in gozdarstvo. S formiranjem pospeševalne službe so bile ustvarjene možnosti za kreditiranje usmerjenih zasebnih kmetij. V letu 1971 je bila formirana hranilno-kreditna služba pri TOZD Kooperacija. Sklad je za namensko kreditiranje

nakazal hranilno-kreditni službi v zadnjih petih letih 1,4 N milijona. Sedaj lahko ocenjujemo, da so bili doseženi cilji programa, ki jih je leta 1969 postavila občinska skupščina. Sklad si je tedaj zadal nalogo usmeriti 100 kmetij na območju občine, do konca leta 1975 pa je bilo usmerjenih 105 kmetij. Na usmerjenih kmetijah so bili na novo zgrajeni ali adaptirani hlevi z modernimi stojišči, zgrajeni so bili silosi, prevetrovalne naprave, nabavljena so bila mehanizacija.

Do kredita imajo pravico vsi kmetje, ki imajo kooperacijsko pogodbo.

Interes za usmerjeno proizvodnjo je podan tudi s tem, da je organiziran odkup mleka prek kooperacije; ta letno narašča za 8% in je v letu 1976 dosegel 900.000 l.

V okviru akcije usmerjanja kmetij je sklad regresiral nabavo 164 plemenstih krav in telic, ki naj bi predstavljale potencial za zboljšanje črede na območju občine.

Sklad vodi tudi politiko reprodukcije govedi. V hribovitih predelih plemeni pet bikov plemenstih, ki so last sklada. V ravninskem predelu pa je uvedeno umetno osemenjevanje in ga sklad regresira.

V zadnjih letih se je sklad lotil organizacije strojnih skupnosti. V strojno skupnost se vključujejo kmetje za tiste stroje, ki jih je možno rabiti skupinsko in jih sklad regresira. V začetku leta 1974 je bila ustanovljena kmetijska zemljiška skupnost, da bi izvajala naloge, ki jih daje zakon o kmetijskih zemljiščih. Določila in pregledala je kmetije, ki bodo z odlokom skupščine občine zavarovane pred zrobitvijo ob dedovanju (zaščiteni kmetije). Skrbni za izboljšanje kmetijskih površin, z nekaterimi agrarnimi operacijami, kot so hidro in agromehoracije. Kmetijska zemljiška skupnost omogoča kmetom kredite pri nakupu zemljišč prek hranilno-kreditne službe, sodeluje pri prodaji, nakupu in zamenjavi zemljišč, sodoča pri spremembi namembnosti kmetijskih zemljišč in upravlja s skladom kmetijskih zemljišč.

Kmetijstvo oziroma kmetijska dejavnost je prioriteta dejavnost v srednjeročnem družbenem načrtu. Zato načrtujemo razvoj specializiranih kmetij, ki bodo sposobne v kooperaciji ustvarjati tržne viške, načrtujemo pa tudi razvoj mešanih kmetij. Skupščina občine, interesna skupnost za pospeševanje kmetijstva in kmetijska zemljiška skupnost bodo prek prostorskih načrtov in odloka o zaščiti kmetij izvajali tako kmetijsko politiko, ki bo zavarovala kmetijsko, zlasti obdelovalno zemljo.

MARKO LOKAR

IZ OBČINSKE SKUPŠČINE

SPREMENITI JE TREBA POLOŽAJ KMEČKE ŽENE

V zadnjem času je problematika kmetijstva pogosto na dnevnem redu skupščinskih sej. Tako je skupščina obravnavala in sprejela poročilo o kmetijski problematiki, predlog prostorskega načrta za potrebe kmetijstva in odlok o prostorskem načrtu. Vsebinsko zelo bogata je bila razprava v vseh zborih prav ob poročilu o problematiki kmetijstva. Objavljamo povzetek razprave inž. Pepe Perovšek-Bitenc, ki je z mislimi o položaju naše kmečke žene opozorila na nujnost po hitrejšem spreminjanju odnosov in emancipaciji kmečke žene, o čemer morajo spregovoriti tudi naši družbenopolitični dejavniki.

REZULTATE BOMO DOSEGLE LE Z DOLGOROČNIM NAČRTNIM DELOM

»Čeprav je v naši občini le 4,5% kmečkega prebivalstva (v ZDA 5%), je prav, da se problematike kmetijstva lotevamo z vso resnostjo,« je dejala inž. Pepe Perovšek na začetku svoje razprave ter to v nadaljevanju podkrepila s potrebo po hrani, z možnostmi pridelovanja le-te, z nujnostjo ohranitve obdelanih površin in zaposlenosti dela prebivalstva. Po drugi strani pa velja v naši občini posvečati več pozornosti kmetijstvu tudi zato, ker imamo višji narodni dohodek kot v vrsti drugih bolj kmečkih občinah. Še posebno je tovarišica Perovškova opozorila na osrednje vprašanje, na izredno občutljivost kmetijstva v odnosu družbe do njega. Kako se bo kmetijstvo razvijalo in kakšno stopnjo rasti bo dosegalo, je zelo odvisno od dolgoročne usmeritve in vlaganj v določena področja. Tako je npr. usmeritev v govedorejo proces, ki zahteva dobro začetno dolgoročno politiko do kmetijstva in do kmetijskega proizvajalca. Zlasti na slednjega pa prevečkrat radi pozabljamo.

KMET — NAJDRAŽJE DELOVNO MESTO

Današnja kmetija je mala tovarna s celo vrsto dragih osnovnih sredstev. V nobeni industriji ni delovno mesto tako drago kot v kmetijstvu — če računamo samo stroje brez stavb, silosov in drugega. Danes mora kmet obvladati strojništvo, kemijo, biologijo, selekcijo in vrsto družboslovnih ved, če hoče obvladovati vsakodnevno delo. Zato je šolanje

kmetov izredno važno in bi ga morali pospešiti s študentiranjem na rednih kmetijskih šolah pa tudi z davčnimi olajšavami. Tako bomo hitreje prišli do razvojne stopnje v kmetijstvu, ki bo dovoljevala sprejetje zakona, da kmetije prevzemajo le šolani mlajši kmetje. Po drugi strani pa bi se morali kmetje pri investiranju v strojno opremo bolj povežati, da bi bila oprema tudi bolj ekonomsko izkoriščena. Prav na tem področju pa bi po mnenju inž. Perovškove morale več storiti tudi krajevne skupnosti, predvsem pa bi med kmeti ustvarjale dobre odnose, skupni interes in perspektivo.

KMEČKA ŽENA USTVARJA — SADOVI PA SE STEKAJO ZEMLJIŠKEMU LASTNIKU

Tretje področje, ki se ga je lotila inž. Perovškova, je odnos do kmečkih žena. Eden od vzrokov, da se kmetije praznijo, je tudi dejstvo, da kmečki fantje ne dobe žena. In zakaj se dekleta raje odločajo za tovarno kot za kmetijo? Zaradi dela prav gotovo ne. Delo v tovarnah je naporno, delo čaka tovarniško delavko tudi doma. Pa vendar raje živi tako kot na kmetiji. Torej ne zaradi dela, marveč zaradi neurejenih odnosov vrednotenja kmečke žene. Zakon o starostnem zavarovanju kmetov npr. je narejen na zemljiškega lastnika, tako kot v najbolj konservativnih zahodnih državah. Starostno zavarovanje prejema zemljiški lastnik in tako je ostarela kmečka žena v velikih primerih odvisna od dobre volje »gospodarja«. Marsikje se dogaja, da žena vzredi prašiče, v kooperacijskem obratu pa ne dobi izplačila, ker je pogodba narejena na lastnika zemljišča. Delavki v tovarni ne dvigne osebnega dohodka njen mož, na kmetijah pa je to umevno samo po sebi, vendar zaradi stare miselnosti, zaradi neurejenega položaja kmečke žene kot soustvarjalke dohodka na kmetiji. V zadnjem desetletju je kmetijstvo doživelo razcvet v tehnologiji, odnosi pa so ostali še kar stari. Ta razcvet tehnologije pa se ne bo nadaljeval, če ne bo razcveta tudi pri človeku, predvsem v odnosu do izobraževanja, povezovalna in enakega vrednotenja dela vseh, ki delajo na kmetiji. Zakon o združenem delu bo zatorej moral čimprej prodreti tudi na naše kmetije.

SG

Zboljšati položaj kmetijskih proizvajalk (Foto: L. Gerbajs)